

ПРЕДЛОГ

Врз основа на член 236 став (4) точка 2), во врска со член 79 став (2) од Законот за енергетика* („Службен весник на Република Македонија“ бр. 96/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр 96/19), а согласно член 19 од Статутот на АД МЕПСО во државна сопственост, Скопје, Управниот одбор на Операторот на електропреносниот систем на Република Северна Македонија Акционерско друштво за пренос на електрична енергија и управување со електроенергетскиот систем во државна сопственост, Скопје, а по претходно одобрување од Регулаторната комисија за енергетика и водни услуги на Република Северна Македонија со Решение бр. **xx-xxxx/x** од **xx** декември 2021 година, на ден **xx** декември 2021 година донесе:

ПРАВИЛА ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ПРАВИЛАТА ЗА БАЛАНСИРАЊЕ НА ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТСКИОТ СИСТЕМ

Член 1

Во Правилата за балансирање на електроенергетскиот систем (Службен весник на Република Северна Македонија бр. 179/19, бр.242/19, бр.49/20, бр.7/21 и бр.146/21), во член 2, се додава став 27) и став 28) кои гласат:

27) **Портофолио** – балансите единици на еден давател на балансни услуги (BSP) се гледаат како една целина.

28) **Неделни аукции** - од првиот ден во недела во 00:00 часот, до последниот ден од истата недела во 24:00 часот, а во случај на прва или последна недела во месецот, само деновите во таа недела кои спаѓаат во месецот М.

Член 2

Во Член 16 став 5) и б) се бришат.

Член 3

Во Член 18 став 6) се брише.

Член 4

Во Член 21 став 1) се менува и гласи:

- (1) ОЕПС спроведува месечни аукции за секој месец одделно, најмалку 15 денови пред првиот ден на испорака на месечниот продукт.

Во Член 21 став 3) се менува и гласи:

- (3) Во случај на нецелосно обезбеден aFRR балансен капацитет, ОЕПС може да одлучи да воведо дополнителни неделни или дневни аукции, за што треба да ја објави одлуката најмалку 10 дена однапред.

Во Член 21 став 5) се менува и гласи:

- (5) BSP може да достави понуда за балансен капацитет како портофолио при што не се надминува вредноста на вкупно квалификуваниот aFRR балансен капацитет од сите негови балансни единици во секој временски период.

Член 5

Во членот 23 се брише став 1), став 2) станува став 1), став 3) станува став 2) кои се менуваат и гласат:

- (1) BSP на аукцијата за набавка на aFRR балансен капацитет доставува понуди како портфолио за количината и цената на aFRR балансен капацитет.
- (2) BSP на аукцијата за набавка на aFRR балансна енергија, за доставените понуди за обезбедување на aFRR балансна енергија во денот Д-1 за денот Д, треба да ги достави имињата на балансни единици со кои ќе го обезбеди закупениот aFRR балансен капацитет, количината на MW за секоја балансна единица соодветно и цените на балансна енергија, доколку се во рамките на минималните и максималните вредности за цена на aFRR балансна енергија дефинирани во став (4) од овој член.

Во Член 23 став 4) станува став 3) кој се менува и гласи:

- (3) Доставените понуди за aFRR балансна енергија во денот Д-1 за денот Д треба да ги имаат следните вредности и тоа:
 - 1) за регулација нагоре цената на aFRR балансна енергија доставена во Д-1 за денот Д, може да биде помала или еднаква од вредноста HUPX+50% за соодветниот час постигната во DAM (Day Ahead Market),
 - 2) за регулација надолу цената на aFRR балансна енергија доставена во Д-1 за денот Д, може да биде поголема или еднаква од вредноста HUPX - 50% за соодветниот час постигната во DAM (Day Ahead Market).

Во Член 23 се додаваат ставови 4), 5) и 6) кои гласат:

- (4) ОЕПС има право да организира аукции за денот Д, во денот Д-2/Д-3, во услови на празници, викенди и сл.
- (5) Во услови на одржани аукции за период поголем од Д-1 кога вредностите од став 3) од истиот член не се достапни, давателите на балансни услуги доставуваат понуди без ограничување на цената на балансна енергија и согласно тие цени се креира мерит ордер листа. Кога вредностите од став 3) се достапни и доколку цените за балансна енергија ги надминуваат истите, тие ќе бидат сведени на соодветните граници.
- (6) Во услови кога вредностите од став 3) ќе достигнат негативна вредност или вредност нула, цената на балансна енергија ќе биде пресметана како просечна цена од првата позитивна и наредната позитивна цена на часовниот индекс на HUPX, меѓу кои се појавува негативната цена или нула.

Член 6

Во Член 31 став 6) и став 7) се бришат.

Член 7

Во Член 33 став 3) се брише.

Член 8

Во Член 34 став 5), зборот "5 MW" се заменува со "1 MW".

Член 9

Во Член 37 став 2) и став 4) се менуваат и гласат:

- (2) Во случај на нецелосно обезбеден mFRR балансен капацитет, ОЕПС може да одлучи да воведо дополнителни неделни или дневни аукции, за што треба да ја објави одлуката најмалку 10 дена однапред.
- (4) BSP може да достави понуди за балансен капацитет како портфолио кои вкупно не ја надминуваат вредноста на квалификуваниот mFRR балансен капацитет на балансните единици во секој временски период.

Член 10

Во членот 39 се брише став 1), став 2) станува став 1), став 3) станува став 2) кои се менуваат и гласат:

- (1) BSP на аукцијата за набавка на mFRR балансен капацитет доставува понуди како портфолио за количината и цената на mFRR балансен капацитет.
- (2) BSP за доставените понуди за обезбедување на mFRR балансна енергија во денот Д-1 за денот Д, ги има следните можности:
 - 1) да ги достави имињата на балансните единици со кои ќе го обезбеди закупениот mFRR балансен капацитет, количините на MW за секоја балансна единица соодветно и цените на балансна енергија, доколку се во рамките на минималните и максималните вредности за цена на mFRR балансна енергија дефинирани во став (4) од овој член, или
 - 2) да достави нови понуди со количини MW со кои ќе обезбеди mFRR балансна енергија надвор од вредноста на закупениот mFRR балансен капацитет и цена на mFRR балансна енергија која ќе е во рамките на минималните и максималните вредности дефинирани во став (4) од овој член. Во овој случај АД МЕПСО ќе му плати на BSP само за закупениот mFRR балансен капацитет.

Во Член 39 се додава став 3) кој гласи:

- (3) BSP кој не учествувал на аукцијата за набавка на mFRR балансен капацитет има право да достави понуди за mFRR балансна енергија кои ќе се во согласност со ограничувањата во став 4) од овој Член.

Во Член 39 став 4) се менува и гласи:

- (4) Доставените понуди за mFRR балансна енергија во денот Д-1 за денот Д треба да ги имаат следните вредности и тоа:
 - 1) за регулација нагоре цената на mFRR балансна енергија доставена во Д-1 за денот Д, може да биде помала или еднаква од вредноста $HUPX+30\%$ за соодветниот час постигната во DAM (Day Ahead Market),
 - 2) за регулација надолу цената на mFRR балансна енергија доставена во Д-1 за денот Д, може да биде поголема или еднаква од вредноста $HUPX - 70\%$ за соодветниот час постигната во DAM (Day Ahead Market).

Во Член 39 се додаваат ставови 5), 6) и 7) кои гласат:

- (5) ОЕПС има право да организира аукции за денот Д, во денот Д-2/Д-3, во услови на празници, викенди и сл.
- (6) Во услови на одржани аукции за период поголем од Д-1 кога вредностите од став 4) од истиот член не се достапни, давателите на балансни услуги доставуваат понуди без ограничување на цената на балансна енергија и согласно тие цени се креира мерит ордер

листа. Кога вредностите од став 3) се достапни и доколку цените за балансна енергија ги надминуваат истите, тие ќе бидат сведени на соодветните граници.

- (7) Во услови кога вредностите од став 3) ќе достигнат негативна вредност или вредност нула, цената на балансна енергија ќе биде пресметана како просечна цена од првата позитивна и наредната позитивна цена на часовниот индекс на HUPX, меѓу кои се појавува негативната цена или нула.

Член 11

Во Член 50 став 1) по зборот „договорот“ се брише:

„на износ во висина од 10% од највисоката месечна вредност на договорениот aFRR и mFRR балансен капацитет со важност до 10 дена по завршување на последниот месец во кој има обезбедено aFRR и mFRR капацитет“.

Член 12

Во Член 51 став 1) се менува и гласи:

- (1) Секој давател на балансни услуги кој е внесен во Регистарот на Даватели на балансни услуги, доколку учествувал на месечната аукција која се организира за секој месец одделно, најмалку 15 денови пред првиот ден на испорака на месечниот продукт и чија понуда за aFRR балансен капацитет е избрана за најповолна е должен да достави финансиска гаранција за квалитетно извршување на договорот за обезбедување на балансен капацитет и енергија најдоцна 5 дена пред почетокот на испорака во висина од 10% од вредноста на договорот со важност до 20 работни дена по завршување на односниот месец во кој има договор за обезбедување на aFRR балансен капацитет.

Во Член 51 се додава став 3) кој гласи:

- (3) Во случај кога BSP нема да ги подмири своите финансиски обврски од член 29 став (7) кон ОЕПС како и евентуални финансиски обврски кои произлегуваат од член 30, ОЕПС му доставува писмена опомена, и доколку и во рок од 8 дена од доставувањето на писмената опомена BSP не ја подмири финансиската обврска, ОЕПС отпочнува постапка за повлекување на финансиската гаранција.

Член 13

Во Член 52 став 1) се менува и гласи:

- (1) Секој давател на балансни услуги кој е внесен во Регистарот на Даватели на балансни услуги, доколку учествувал на месечната аукција која се организира за секој месец одделно, најмалку 15 денови пред првиот ден на испорака на месечниот продукт и чија понуда за mFRR балансен капацитет е избрана за најповолна е должен да достави финансиска гаранција за квалитетно извршување на договорот за обезбедување на балансен капацитет и енергија најдоцна 5 дена пред почетокот на испорака во висина од 10% од вредноста на договорот со важност до 20 работни дена по завршување на односниот месец во кој има договор за обезбедување на mFRR балансен капацитет.

Во Член 52 се додава став 3) кој гласи:

- (3) Во случај кога BSP нема да ги подмири своите финансиски обврски од член 46 став (7) кон ОЕПС како и евентуални финансиски обврски кои произлегуваат од член 47, ОЕПС му доставува писмена опомена, и доколку и во рок од 8 дена од доставувањето на писмената опомена BSP не ја подмири финансиската обврска, ОЕПС отпочнува постапка за повлекување на финансиската гаранција.

Член 14

Во членот 55 се брише точка б) од став (2).

Член 15

Во членот 57 се додава став (5) кој гласи:

- (5) Ако БОС не ги достави потребните финансиски гаранции согласно став (4) од овој член, Договорот ќе се смета за неважечки. Доколку БОС сака да склучи нов Договор за балансна одговорност, потребно е постапката за регистрација да ја започне од почеток.

Член 16

Во членот 73 се менува став (3) кој гласи:

- (3) Кога БОС плаќа за отстапувањата во месечниот пресметковен период, ОЕПС до БОС испраќа фактура со финансиски надоместок за направените отстапувања, како и пресметката на отстапувањата за нивната балансна група за предметниот месец во рок од 5 работни дена по добивање на пресметките за отстапувањата на БОС од страна на ОПЕЕ.

Во членот 73 се додава став (4) кој гласи:

- (4) Кога ОЕПС плаќа за отстапувањата во месечниот пресметковен период, ОЕПС до БОС испраќа Извештај со финансиски надоместок за направените отстапувања, како и пресметката на отстапувањата за нивната балансна група за предметниот месец во рок од 5 работни дена по добивање на пресметките за отстапувањата на БОС од страна на ОПЕЕ.

Член 17

Во членот 77 се менуваат став (3) и став (4), кои гласат:

- (3) ОЕПС, до секоја БОС за која што има корекција, испраќа финансиско задолжение или одобрение или Извештај за финансиско задолжение или одобрение и конечната пресметка на отстапувањата за нивната балансна група за предметниот месец во рок од 5 работни дена по доставување на коригираната пресметка од страна на ОПЕЕ.
- (4) Финансиското задолжение или одобрение или Извештајот за финансиско задолжение или одобрение од став (3) од овој член се изработува врз основа на Конечната пресметка на отстапувањата која се добива како разлика помеѓу вредностите добиени од првата пресметка на отстапувањата и вредностите добиени со конечната пресметка на отстапувањата.

Член 18

Во Член 81 став 1) се менува и гласи:

- (1) ОПЕЕ прави предлог пресметка на отстапувањата за секоја балансна група како разлика помеѓу вкупно реализираната размена на електрична енергија и најавената (номинираната) размена на таа балансна група, за секој период на порамнување на отстапувањата:

$$W_{imbalances} = W_{allocated\ volume} - W_{final\ position} - W_{activated\ balancing\ volume}$$

каде:

$W_{imbalances}$ е вкупната количина на отстапувања за балансната група;

$W_{final\ position}$ е најавена размена на електрична енергија за балансната група;

$W_{allocated\ volume}$ е вкупно реализирана размена на електрична енергија на балансната група;

$W_{activated\ balancing\ volume}$ е вкупно активирана балансна енергија од BSPs вклучени во балансната група, која може да биде со позитивен предзнак при активирана балансна енергија за регулација нагоре или негативен предзнак при активирана балансна енергија за регулација надолу.

Член 19

Членот 93 се менува и гласи:

- (1) БОС мора да поднесе варијабилна финансиска гаранција по барање на ОЕПС.
- (2) Варијабилната финансиска гаранција може да биде поднесена во форма на готовински депозит или во форма на банкарска гаранција, и истата ќе биде со важност од датумот на издавање до 31 март следната година, освен доколку БОС се регистрира како таква во последниот квартал од годината Г, тогаш важноста на финансиската гаранција ќе биде до 31 март во годината Г+2.
- (3) Пред истекот на важноста на варијабилната финансиска гаранција, дефинирана во став (2) од овој Член, БОС е должен да ја обнови истата по барање на ОЕПС, кое е направено врз основа на пресметки опишани во ставовите (5), (6) и (7).
- (4) За БОС која прв пат се регистрира, висината на варијабилната финансиска гаранција ќе изнесува 1.500.000 денари.
- (5) Ако БОС е регистрирана како таква повеќе од 4 месеци, а помалку од 13 месеци до моментот на обновување на варијабилната финансиска гаранција, висината на варијабилната финансиска гаранција се пресметува како износ којшто е двојно поголем од износот на просечната фактурирана вредност на БОС за отстапувањата направени во претходните месеци од нејзиното регистрирање.
- (6) Ако БОС е регистрирана како таква повеќе 13 месеци до моментот на обновување на варијабилната финансиска гаранција, висината на варијабилната финансиска гаранција се пресметува како износ којшто е двојно поголем од износот на просечната фактурирана вредност на БОС за отстапувањата направени во претходните 12 месеци.
- (7) Просечната фактурирана вредност на БОС за отстапувањата спомената во став (5) и став (6) од овој член, се пресметува како просечна вредност од износите само од

месеците во кои БОС има финансиски обврски кон ОЕПС, односно ОЕПС му доставува фактура за наплата на отстапувањата.

- (8) Ако финансиските гаранции кои се веќе доставени од страна на БОС се пониски од износот на последната издадена фактура за порамнување на отстапувањата БОС е должен да достави нова или да ја надополни постојната варијабилна финансиска гаранција.
- (9) Износот на новата варијабилна финансиска гаранција се пресметува како разлика од износот на фактурата издадена во последниот месец и износот на фиксната финансиска гаранција.
- (10) Доколку финансиските гаранции кои се веќе доставени од страна на БОС се повисоки од износот на последната издадена фактура за порамнување на отстапувањата доставената варијабилна финансиска гаранција не се менува.
- (11) БОС е должен да достави нова варијабилна финансиска гаранција во рок од 8 работни дена од доставеното барање за зголемување на износот на варијабилната банкарска гаранција од страна на ОЕПС.
- (12) По потпишување на Договорот за балансна одговорност, БОС едновременно ги доставува и фиксната и варијабилната финансиска гаранција.
- (13) За БОС во која член е Универзалниот снабдувач на електрична енергија, не се доставува варијабилна финансиска гаранција само за делот на Универзалниот снабдувач на електрична енергија.
- (14) За балансната група во која БОС е ОПЕЕ не се доставува варијабилна финансиска гаранција.

Член 20

Во Членот 95 се менува став (2) и гласи:

- (2) Во случај кога БОС нема да ги подмири своите финансиски обврски од став (1) точка 1) кон ОЕПС, ОЕПС му доставува писмена опомена, и доколку и во рок од 8 дена од доставувањето на писмената опомена БОС не ја плати доспеаната обврска, ОЕПС ќе ги користи доставените финансиски гаранции за подмирување на доспеаните побарувања.

Во Членот 95 се додава став (4) и гласи:

- (4) Во случај кога БОС нема да ги подмири своите финансиски обврски од став (1) точка 2) кон ОЕПС, ОЕПС му доставува писмена опомена, и доколку и во рок од 8 дена од доставувањето на писмената опомена БОС не ја подмири финансиската обврска, ОЕПС отпочнува постапка за раскинување на Договорот за балансна одговорност.

Член 21

Овие Правила влегуваат во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

Образложение

Врз основа на барањето за измена на Правилата за балансирање на електроенергетскиот систем од страна на АД ЕСМ Скопје со арх.бр. 09-4711 од 16.08.2021, Операторот на електропреносниот систем на Република Северна Македонија Акционерско друштво за пренос на електрична енергија и управување со електроенергетскиот систем во државна сопственост, Скопје, предлага да се донесат Правила за изменување на Правилата за балансирање на електроенергетскиот систем ("Службен весник на Република Северна Македонија" бр. 179/2019, 242/2019, 49/20, 7/21 и 146/21).

Во Барањето на АД ЕСМ Скопје, како причина за промена на Правилата за балансирање на електроенергетскиот систем се наведува потребата за поголема флексибилност за доставување на понуди во однос на цената за балансна енергија како и доставување на понуди како портфолио (една балансна единица).

Предлог на АД МЕПСО е овие предлог промени да се усвојат со цел да се воспостави поголема флексибилност при учество на аукциите за набавка на балансен капацитет и балансна енергија што оди во прилог на сите регистрирани учесници на пазарот на балансна енергија. Во однос на предлогот за доставување на понуди како портфолио, АД МЕПСО предлага да се усвои тоа само во однос на месечната аукција за набавка на балансен капацитет бидејќи во однос на дневните аукциите за набавка на балансна енергија, тековните процеси не овозможуваат услови за овој предлог да се реализира.

Во интерес на стабилизирање на енергетската состојба во Република Северна Македонија, АД МЕПСО смета дека со воведување на овие измени ќе се подобри функционирањето на балансниот механизам.

Промената во член 81 се должи на потребата од дообјаснување и усогласување на извештаите помеѓу АД МЕПСО и МЕМО АД. Оваа промена не подразбира промена во начинот на пресметката на остварените дебаланси, туку само дообјаснување на веќе постоечките формули.